

El mite

El virus de la sida es va fabricar en un laboratori

Els humans tenim una curiosa tendència a oblidar la nostra pròpia vulnerabilitat. Al llarg de la història, les malalties formaven part de la mateixa existència i s'acceptaven sense gaires escarafalls. Donàvem per fet que havíem ofès els déus d'alguna manera i miràvem de frenar les epidèmies a còpia de sacrificis, processons, pregàries i altres rituals. Altres vegades es culpava grups socials o culturals diferents dels majoritaris. A l'Europa cristiana, els jueus acostumaven a ser l'objecte de la fúria de les multituds espantades per la pesta, el còlera o la verola. Tot plegat no servia de res, perquè la causa eren uns microorganismes dels quals no se sabia res en aquell temps, però almenys la gent tenia la sensació de fer alguna cosa i, sobretot, de trobar un sentit a tot plegat. Un motiu que justificà aquell mal.

Després van arribar els antibiòtics, la medicina moderna i els nous coneixements, que ens van permetre lluitar amb molta més eficàcia contra les malalties. L'èxit va ser tan gran que gairebé ens vam oblidar de l'amenaça que representaven. Però alhora vam començar a mostrar comportaments que obrien el pas a noves malalties. Els humans ens vam endinsar per racons del planeta que abans restaven verges, els mitjans de transport ens permetien anar i venir d'una punta a l'altra del món en poques hores. I amb nosaltres portàvem inadvertidament tots els microbis que havíem arreplegat.

I un dia va sortir a la llum una nova malaltia que tenia totes les característiques de les antigues plagues bíbliques. Un mal que ens deixava sense defenses, que es transmetia preferentment per via sexual i que afectava sobretot col·lectius homosexuals. Durant un temps, i mentre els científics començaven la carrera contrarellotge per identificar l'agent que el causava, van sortir grups que cridaven les velles consignes medievals. Es va parlar d'un càstig diví per la decadència dels costums, es va culpabilitzar determinats col·lectius i es van fer pregàries.

De nou, tot això no va servir de res, perquè el causant era un virus que, finalment, es va poder identificar. Un virus que mata els limfòcits clau en el sistema immunitari. El cos es queda sense defenses i altres microorganismes fan la resta. De mica en mica es van poder desenvolupar diferents tractaments i la malaltia es va poder començar no a derrotar, però sí a contenir.

Però, com que el desig dels humans de buscar un perquè a tot és innat, de seguida es va començar a mirar de trobar-hi una explicació. La fúria dels déus ja no ens servia com a justificació, i el simple pas d'un virus dels simis als humans semblava una cosa massa intranscendent per un daltabaix com el que estàvem patint, de manera que es va cercar un nou culpable.

En aquest cas va ser la supèrbia dels científics que feien experiments obscurs en indrets misteriosos i amb ocultes intencions. Alguns deien que era intencionat, per eliminar els homosexuals. Altres s'apuntaven a dir que va ser un accident, i que un virus de disseny es va escapar del laboratori.

Els motius per pensar això? Doncs cap de gaire sòlid. Segurament el principal és la por d'allò desconegut.

Perquè ara ja sabem que la sida la causa un virus anomenat VIH (Virus de la Immunodeficiència Humana), però ja hem identificat un VIS, un virus semblant que infec-

“Alguns deien que era intencionat, per eliminar els homosexuals. Altres s'apuntaven a dir que va ser un accident, i que un virus de disseny es va escapar del laboratori

ta els simis. I també s'ha vist que la malaltia havia aparegut en ocasions anteriors entre humans. Aleshores s'havia diagnosticat com a simples síndromes d'immunodeficiència per causes desconegudes. No havia causat més que infeccions limitades a grups reduïts i havia restat en l'anonimat. Segurament va ser alguna mutació la que li va donar més virulència i va generar l'epidèmia que encara patim.

Però aquestes explicacions semblaven massa poc dramàtiques per als amants de les conspiracions. Abans els causants eren els déus, ara són els científics o els militars. Tant se val. L'important és poder donar la culpa a algú. I que hi hagi explicacions raonables no ens desanimarà pas, oi?

100 mites de la ciència

Els textos de la sèrie sobre ciència que publiquem diàriament formen part del llibre '100 mites de la ciència', de Daniel Closa i Autet, editat per Cossetània Edicions.

